

R.3 Discurrer

A Abilitads da basa

1. Las scolaras ed ils scolars san nizzegiar a moda adattada lur motorica da discurrer, lur articulaziun e lur vusch. Els san activar lur stgazi da plets productiv e lur model da frasa per discurrer a moda fluenta.

renviaments

R.3.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

1	a	» san furmar la gronda part dals suns dal rumantsch a moda isolada ed en il pled. » san duvrar plets e formulaziuns (p. ex. en dumondas, constataziuns e cumonds) en situaziuns famigliaras dal mintgadi a moda adequata (stgazi da plets productiv).	
	b	» san discurrer cun pronunzia chapibla ed intensitad dal tun adattada. » san activar lur stgazi da plets productiv per s'exprimer a moda adattada davart differents temas ed en differentas situaziuns.	
	c	» san duvrar meds nonverbals (p. ex. gestic, mimica, posiziun dal corp) e meds paraverbals (p. ex. respiraziun, intunaziun, fluss da la lingua) a moda adattada.	
2	d	» san integrar en il discurrer a moda adequata meds verbals, paraverbals e nonverbals. » disponan d'in stgazi da plets vast avunda per s'exprimer a moda precisa.	
3	e	» san integrar a moda intenziunada meds nonverbals e paraverbals (p. ex. discurs da preschentaziun). » san adattar lur tempo e la moda da discurrer a la situaziun. » san duvrar plets e formulaziuns en situaziuns novas a moda adattada.	
	f	» san variar a moda intenziunada lur tempo da discurrer e lur vusch.	

R.3

Discurrer

B

Discurrer a moda monologica

1. Las scolaras ed ils scolars san s'exprimer en situaziuns monologicas a moda adattada e chapibla.		renviaments
R.3.B.1	Las scolaras ed ils scolars ...	
1	a » san cun sustegn exprimer a moda verbala u nonverbala sentiments e patratgs sco era eveniments ed experientschas.	
	b » san rapportar davart observaziuns e descriver cun sustegn simpels cuntegns.	
	c » san s'exprimer en differentas situaziuns, sch'els vegnan sustegnids e sch'els pon sa preparar (p. ex. raquintaziun, decleraziun, preschentaziun). » san preschentar curtas poesias (p. ex. verset da trair la sort, rima).	
	d » san raquintar ina istorgia a moda chapibla. » san preschentar cun agid d'in schema lur resultats da lavur e lur patratgs (p. ex. elements dal text, structura). » san rapportar a moda chapibla davart resultats d'ina lavur da gruppa e duvrar latiers differentas medias (p. ex. maletg, text).	DR.3.C.1.a DR.3.C.1.b LE2GR.3.C.1.a
2	e » san duvrar agids da structuraziun per ina curta preschentaziun (p. ex. mindmap, chavazzin, structura). » san raquintar in eveniment a moda tensiva. » san raquintar in'istorgia inventada (p. ex. cun agid da maletgs, ina skizza, chavazzin tar las differentas parts).	DR.3.C.1.b DR.3.C.1.c DR.3.C.1.d DR.3.C.1.e LE2GR.3.C.1.b LE2GR.3.C.1.e
	f » san preschentar in cudesch (litteratura per uffants e giuvenils, cudesch tematic) u in film. » san raquintar ina istorgia en ina cronologia chapibla. » san preschentar lur resultats da lavur a la classa. » san preschentar poesias e texts curts avant in public ed uschia cuntanscher l'effect giavischà.	
	g » san cun agid retschertgar material per ina preschentaziun en cudeschs ed en l'internet, san al selecziunar e estructurar e san preschentar lur savida (p. ex. referat, descripziun, rapport, podcast). » san estructurar ina preschentaziun cun agid da chavazzins e notizias.	DR.3.C.1.e
3	h » san raquintar in'istorgia (atgna experientscha, d'in cudesch, d'in film) cun resguardar l'adressat e variar cun la vusch. » san preschentar a moda structurada lur resultats da lavur e tematicas a la classa ed accentuar ils aspects evidents sco era duvrar medias cun resguardar l'adressat e l'intenziun.	
	i » san far ina preschentaziun cun agid da meds da lingua adattads (p. ex. dumonda retorica, repetiziun, vusch) e cun integraziun da medias adattadas.	MI - Producciun e preschentaziun

R.3

C

Discurrer

Discurrer a moda dialogica

1. Las scolaras ed ils scolars san sa participar activamain ad in dialog.

renviaments

R.3.C.1

Las scolaras ed ils scolars ...

1

- a » san percepir il partenari da discussiun sco visavi e sa metter en contact cun el.
» san elegir sezs ina rolla famigliara e far part activamain ad in gieù.
- b » san responder a dumondas ch'èn drizzadas directamain ad els.
» san sa participar a curts e simpels discurs.
» san resguardar en fasas curtas las reglas da discurs (p. ex. s'annunziar avant che discurrer, sa drizzar a la persuna ch'ins pledenta, duvrar la furma da curtaschia).
- c » san formular cleramain sin dumonda ina contribuziun al discurs.
» san integrar lur contribuziun a moda adequata en in discurs (p. ex. reagir a moda empatica, betg vulneranta).
» san manar simpels discurs dal mintgadi a moda independenta e nizzegiar medias per tgirar contacts existents (p. ex. discurs al telefon cun enconuschents).

2

- d » san integrar lur contribuziun en discurs pli lungs a moda adattada e far contribuziuns tematicamain adattadas.
» san spetgar cun lur contribuziun da discurs fin ch'ìls auters han formulà a fin lur contribuziun.

DR.3.C.1.d
DR.3.C.1.e

- e » san signalisar ad uras lur contribuziun a moda nonverbala e cun signals verbals (p. ex. segn cun il maun).
» san preparar e moderar in discurs (p. ex. discurs al telefon, discussiun en classa).
» san moderar ina lavur da gruppa, sche tala sa basa sin instrucziuns cleras (p. ex. sa tegnair al temp, fixar ils resultats).
» san per gronda part sa tegnair vi da reglas da discurs dadas avant (p. ex. s'annunziar avant che discurrer, sa drizzar a la persuna, cun la quala ins discorra).
» san integrar lur patratgs en il discurs ed als precizar e rinforzar sin dumonda lur opiniun cun in argument.

DR.3.C.1.e

- f » san formular lur opiniun en disputs e discurs orientads envers in consens e sutlingiar lur posiziun cun in argument.
» san surpigliar la moderaziun tar simplas tematicas ed en curts discurs (p. ex. iniziar la lavur da gruppa, cussegl da classa).

OP

3

- g » san sa referir en il discurs a contribuziuns dad auters.
» enconuschan ils puncts impurtants d'in discurs da preschentaziun (p. ex. decurs, demananza, reglas da discurs) e als san applitgar en in discurs da preschentaziun giugà.

OP

- h » san preparar in discurs da preschentaziun cun agid da dumondas directivas e cun sustegn uschia ch'els san s'exprimer a moda intenziunada e chattan respostas a dumondas nunspetgadas.
» san sa preschentar en in discurs da preschentaziun giugà a moda persvadenta e chattan respostas a dumondas nunspetgadas.
» san reagir a moda empatica sin arguments dad auters e san sa referir cun lur atgna contribuziun a quels.
» san resguardar independentamain reglas da discurs e sche necessari las amplifitgar e modifitgar u tematisar en il discurs (p. ex. s'annunziar avant che discurrer, sa drizzar envers quel ch'ins pledenta).

DR.3.C.1.e

renviaments		
	i	» san moderar in discurs (preparar, manar, evaluar). » san tegnair en moviment in discurs cun atgnas contribuziuns ed al moderar cun clera finamira. » san sa participar independentamain ed a moda adattada a l'adressat ad in discurs cun differents participants da discurs (p. ex. giuvenils, creschids, famigliar/betg famigliar).
	j	» san preparar e moderar independentamain ina discussiun. » san resumar l'important da contribuziuns da discurs per estructurar il discurs. » san argumentar en debattas e midar la perspectiva. » san iniziar in discurs cun persunas nunenconuschentas.

R.3

Discurrer

D

Reflexiun davart il cumportament da discurrer

1. Las scolaras ed ils scolars san reflectar lur atgna moda da discurrer, lur cumportament en preschentaziuns ed en discurs.		renviaments
R.3.D.1	Las scolaras ed ils scolars ...	
1	a » san sa barattar cun agid da dumondas concretas co ch'els ed auters èn sa depurtads en il discurs. » realiseschan che prender part ad ina discussiun po esser ina basa emoziunala per ina relaziun.	
2	b » resentan in'empèrnavla atmosfera da discurs cun stima sco enritgiment e san exprimer quai cun agens pèds.	
	c » san reflectar davart senn e funcziun da reglas da discurs. » san reflectar cun agid da criteris davart ina preschentaziun e ses effect (p. ex. adequat a l'adressat). » san sa barattar davart l'effect (emoziunal) ch'ina contribuziun da discurs po avoir. » san descriver cun agid da dumondas directivas lur progress concernent lur moda e maniera da discurrer en preschentaziun e discurs.	
	d » san cun agid da dumondas directivas reflectar davart il manar il discurs durant ina lavur da gruppa e far propostas da meglieraziun. » san cun instrucziun reflectar en tge moda e maniera ch'els sezs han influenzà il decurs dal discurs.	
3	e » san cun agid da cuntradumondas descriver tge modas da proceder e strategias ch'els han applitgà per far valair lur opiniun. » san valitar cun agid da criteris in'atgna preschentaziun. » san reflectar davart las furmas da discurs elegidas e discurrer davart lur adequattezza (p. ex. curtaschia, lingua da giuvenils). » san cun agid da dumondas directivas descriver nua ch'igl ha dà problems durant il discurs u durant la preschentaziun.	LE2GR.3.C.1.d
	f » san reflectar cun agid da dumondas directivas davart il discurs, ses decurs e ses effect, san sa barattar cun auters davart quai e trair conclusiuns per proxims discurs. » san reflectar davart la forza expressiva d'agens arguments.	